

ORIENT VE STAROVĚKU (4. tis. př. n. l. – 476 n. l.)

3. Čína, obr východu

A nyní se vypravíme na Dálný východ. Právě tam se skrývá třetí významná země starověku. Dnes se jedná dokonce o nejlidnatější zemi světa, ale na druhé straně také o zemi, kde stále panuje komunismus a s ním určité problémy, které se týkají nesvobody tamějších obyvatel.

Název tohoto území souvisí s vládcem, jehož jméno znělo Čchin, protože právě díky němu byla říše sjednocena. Civilizace dokonce vyrostla na březích tří řek. Jsou jimi: Chuang-che (Žlutá řeka), Jang-c'-tiang (Dlouhá řeka) a Si ťiang (Západní řeka).

Někdy se o Číně hovoří jako o Říši středu, protože Číňané skutečně věřili, že se nachází v centru světa. Ve starých dobách bývala Čína odříznuta od svého okolí. Vždyť na sever a na západ od jejích hranic se rozprostírají vysoké hory, rozlehlé pláně či poušť. Na jihu a na východě ji zase omývá moře. Její kultura a životní styl se po dlouhá staletí vyvíjely dost nezávisle, stranou od vnějších vlivů. A trochu si na to tamější obyvatelé zvykli, protože jakmile se začali objevovat cizinci, Číňané si začali budovat svou slavnou zeď. O té bychom si určitě měli povyprávět více, ale na stránkách této knihy není tolik prostoru.

Slovo „china“ také označuje v angličtině velmi kvalitní porcelán, vyráběný starými Číňany. Jejich porcelán byl jemný, tenký, tvrdý, průsvitný a při poklepu vydával zvonivý zvuk. Z něj se vyráběly různé vázy, mísy a sošky. Celá Evropa, do které proniká ve starověku první civilizace o něco málo později, jeví právě o tento porcelán veliký zájem. Ale nejen o něj. Číňané mají i další své produkty, které mohou nabídnout. Určitě víte, že mezi ně patří např. papír, hedvábí, střelný prach (později i ohňostroj), kompas nebo kormidlo. Ale jestli pak byste uhadli, že právě z Číny pochází také trakař, kterého původně využívali k přepravě lidí a teprve později také nákladů (mimočodem původně jej nazývali termínem „dřevěný býk“), nebo chomout, díky kterému zvíře utáhlo mnohem větší břemeno, aniž by se škrtilo. Ale z této záhadné země pochází také první seizmograf, protože Čína trpěla odnepaměti ničivými zemětřeseními, nebo vynález knihtisku, který se k nám do Evropy dostane až v době počátků renesance (tedy v 15. stol.). A co zápalky? První zápalky vznikaly skutečně také v Číně, a to z piniového dřeva, na které byla nanášena tenoučká vrstvička síry. Také deštník vzniká na tomto území. Ty první byly vyráběny ze silného naolejovaného papíru z morušovníku a chránily před deštěm i sluncem. Deštníky pro řadové obyvatelstvo byly modré, císařův deštník rudý a žlutý. Je doslova kuriozitou, že v Evropě budeme moct první deštníky zahlédnout na ulicích až v 18. století. Mezi další objev Číny patřil i papírový drak, který se stal předmětem různého sportovního klání. Vítězem se stával většinou závodník, jehož drak přeťal šňůru draku jinému a ten spadl na zem.

Největší zájem byl ve starých dobách ovšem právě o hedvábí. Vždyť podle něj byla také nazvána 4 000 km dlouhá trasa, kterou Číňané k obchodu s dalekými cizinci využívali, tzv. Velká hedvábná cesta. Ta vedla ze severní Číny na západ až do Malé Asie, přesněji do maloasijského přístavu Antiochie. Za hedvábí si přinášeli Číňané zpět zlato, koření nebo šperky. Cesta nebyla nijak bezpečná, protože vedla nebezpečnými průsmyky různých velehor, vyprahlými písky rozlehlých pouští, ale také místy, kde se obchodníci kdykoli mohli setkat s bandity či dravou zvěří.

S Čínou by se vám určitě spojily i dvě typické plodiny. Samozřejmě mezi ně patří rýže, která si potrpí dost na vlhčí prostranství jižní části země, a pak také čaj, oblíbený dnes na celém světě. Zpočátku pomáhal lidem udržet se v bdělém stavu, popř. v léčbě proti nechutenství. Člověk měl vypít dle doporučení asi čtyři až pět šálků čaje denně, aby se ochladil nebo aby se mu zmírnily různé bolesti.

Zastavme se na závěr také na chvíli u čínské alternativní medicíny. Samozřejmě mám na mysli akupunkturu, která úzce souvisí s východním náboženstvím a filozofií. Je založena na víře, že životní síla prochází tělem po dvanácti drahách nazývaných meridiány. Každá je napojena na jinou část těla. Zabodnutím tenoučkých jehel do určitých bodů meridiánů je možné údajně zmírnit bolest a léčit nemoci. Lékaři se v současné době domnívají, že jehly působí na mozek a ten vylučuje chemikálie umrtvující bolest, takzvané endorfiny. To by ovšem znamenalo, že akupunktura neléčí pravého původce bolesti, popř. dokonce nemoci, ale pouze jistým způsobem mate náš organismus. V zásadě by bylo možno také říct, že bychom se zbavili bolesti v končetinách i určitým přímým zásahem do oblasti míchy. Ale přestaňme hypotetizovat a raději si všechno nové, co jste se nyní o zemi Dálného východu dozvěděli, ještě jednou pročtete a sesumírujte v hlavě.